

**SANKT SIGFRID STOD PÅ HUNNEBERG
OCH LADE GRUND TILL KYRKA**

**samt
TUNHEMSDRÄKTEN**

Artiklar från sid. 34-35 i jubileumsskriften

**VÄSTRA TUNHEMS
HEMBYGDSFÖRENING
1936-1986**

50 ÅR

SANKT SIGFRID STOD PÅ HUNNEBERG OCH LADE GRUND TILL KYRKA

Så började Torsten Ranzén-Paul Nilssons kantat vid Tunhems kyrkas återinvigning den 25 mars 1938. Verkligheten bakom de orden får de lärda utreda. Vad vi vet är, att den förste kyrkoherden i Tunhem, som omtalas, hette Tyrgils (1478). Som nummer 22 i Series pastorum finner vi namnet Adolf Kloos. Med honom skulle våra minnesord börja. Även om det vore intressant att få presentera flera av hans föregångare.

I och med Adolf Kloos ankomst till Tunhem 1922 fick det kyrkliga livet en helt ny kraft och inriktning. Arvet från den gammalkyrkliga väckelsen i Ryda förenades i honom med ungkyrklighetens hänförelse och nitälskan för Sveriges kyrka. Så fick församlingen uppleva en genomgripande förnyelsens tid. Kyrkan liksom Vargöns kapell fylldes av gudstjänstdeltagare. Redan 1923 startades ungdomskretsar både i södra och norra delen av församlingen. Den i Vargön hade ett 70-tal matrikelförda medlemmar med samlingar, "möten", 2-3 gånger i veckan. Och ledaren var alltid med. Kyrkobrodrakåren bildades 1929. En tid var den en av stiftets största med 70-80 medlemmar. I Tunhems prästgård samlades "assistent Anderssons pojkar", parallellt med Hunnebergs Scoutkår.

Varje torsdagskväll hölls fram till 1950-talet veckopredikningar i Vargöns kapell. Under 20- och 30-talet var de mycket välbesökta. Intill 1935, då dubblering av julottorna infördes i Tunhems kyrka, hölls ottesång samtidigt i både kapellet och i Folkets hus — fyllt i såväl stora som lilla salen. För detta s k frivilliga arbetet tarvades nya lokaler, sedan skolornas, sjukstugans och prästgårdens stora sal blivit otidsenliga och för trånga.

Först i raden tillkom i anslutning till den växande tätorten Holstorps församlingshem, invigt 1946. Året därpå var det Lilleskogs och Nordkrokens tur att få sina "hem" iordningställda och invigda. Alla med hjälp av frivilliga krafter. Syföreningar, vilka arbetade för att skaffa medel till byggnad och sedermera till "hemmens" drift, stod även som huvudmän för dem. Regelbundet hölls i dem en gudstjänst i månaden. Kyrkstugan, invigd i advent 1959, kom att fylla "ett länge känt behov". Vilket visade sig bl a däri, att en betydande utvidgning och tillbyggnad skedde 1968. Grundplåten till

kyrkstugan gavs av makarna Carl och Anna Gustafsson, Vargön.

Vargöns kapell uppfört 1897 blev — inte minst sedan en ordinarie präst 1930 förordnats att stå för arbetet i samhället — en viktig och uppskattad samlingsplats för kyrkans olika aktiviteter. Oftast livligt frekventerade. Den lilla salens utrymme togs främst i anspråk för bibelstudier, symöten och sångövningar samt barn- och ungdomsarbetet. Under krigsåren var den även apterad som "soldathem".

Domsöndagen 1979 hölls den sista, mycket välbesökta, gudstjänsten i Vargöns kapell. Där en minnessten rest 1985 ger en påminnelse om den plats, som med patriarken Jakobs ord skulle kunna betecknas som "en helig plats, här bor förvisso Gud, här är himmelens port". Under år 1937 undergick Tunhems kyrka en genomgripande restaurering. Bl a fick den ett nytt golv och uppvärmningssystem, ny altarring, ett korskrank samt dörrar till bänkarna och koret höjdes. Vidare ett nytt innertak med ny ljusgrön färgton. Hålkålen och altaret fick grundlig upprustning. Ett dopaltare uppmurades. Återinvigningen ägde rum Marie bebådelsedag 1938 av biskop Gustaf Ljunggren.

Vi stå på gammal tempelgrund och sjunga högtidspsalmer.

En sky av vittnen denna stund lyfta sina segerpalmer,

betrakta nu vår kyrkogång och lyssna till vår sång.

O, Herre, fädrens arv är stort, välsigna kyrkan, himlens port!

Tunhems kyrka från 1900-talets början. År 1912 påbyggdes tornet till det utseende som möter oss idag.

För att underlätta "vår kyrkogång" anlades med stöd av Vargöns AB. godsägare Nils Tottie, Nygård, och Västra Tunhems kommun, som anslog 50.000 kronor till ändamålet, en gång- och cykelstig från Randhemsvallen till Nygård och vidare till kyrkan. Denna nya kyrkväg invigdes en solig och glad höstsöndag 1967. Efter gudstjänsten talade landsantikvarie Sven Axel Hallbäck vid samkvämet i Kyrkstugan om "västgötavägar och kyrkstigar".

Senare delen av 1800-talet var en stor väckelsetid — även i våra bygder. Fria sammanslutningar uppstod till kristen gemenskap och det andliga livets fördjupande. Från 1892 finns en gudstjänstlokal i Härstad i södra delen av Tunhem. Där bildades 1894 en församling tillhörande S M F. Norra delen, Vargön, nåddes av väckelsen 1879 genom ett besök av en nära släkting till makarna Johan och Kristina Jonsson vid Bommen, föräldrar till Lewi Pethrus. Han hette S Nyman. Genom samtal blev makarna vunna för Gud och avgjorda kristna. Den 18 augusti år 1881 ägde den första förrättningen av vuxendop rum.

Efter att först ha tillhört Vänersborgs baptistförsamling bildades den 16 februari 1890 Storegårdens baptistförsamling med 26 medlemmar. Lokalfrågan löstes genom inköp av en danslokal nära Vargöns järnvägsstation. Detta "gamla Salemlen" invigdes den 1 oktober 1896. År 1908 byggdes två nya predikolokaler. Den ute på Vänersnäs invigdes den 6 december 1908 och den i Tunhems södra del den 8 augusti 1909. Efter kraftig tillväxt åren 1907-1908 väcktes tanken att bygga ett nytt och större kapell. Efter de restriktiva krigsåren kunde man inviga det "nya

Salem" 1923 den första söndagen i september. En genomgripande restaurering ägde rum 1962. Salemförsamlingen har idag ca 180 medlemmar i olika åldrar.

Av de många, som kommit att betyda mycket för Salemförsamlingen, kan nämnas Erik Skoglund, pastor 1904-1911, Konrad Eriksson, 1924-1928. Bland "lek-männen" Johan Björk, uppskattad söndagsskollärare under flera årtionden — långt innan kyrkan tagit upp denna kristna uppfostrargärning. Helt visst vore många därtill värda att nämnas.

Under medverkan av "samvetsömma bröder" med förläggning på Hunneberg upplevde Salemförsamlingen en stark uppgång under 1920-30-talen. Många såväl unga som äldre avgjorde sig för Gud och blev medlemmar. Man kan kalla det en parallellväckelse inom både Svenska kyrkan och Salemkyrkan. Bland kända talare från denna tid minner vi om Axel Venndahl, Nils Holmstrand, C G Hjelm och Linné Eriksson.

Först 1915 fick pingströrelsen egen församling i Vargön — Lewi Pethrus' hembygd, som han aldrig glömde bort. Han lät även med medel, som hans sångbok inbringade, uppföra en samlingslokal nära Halleberg, som han älskade. Den 8 december 1923 invigde han också själv denna pingstkyrka. Regelbundet deltog han i de årliga tältmötesserierna vid Hästevadet. Numera har medlemmarna gått upp i pingstförsamlingen i Vänersborg.

Den ekumeniska tanken slog igenom i våra bygder under 1920-talet, då gemensamma gudstjänster började hållas både i Salem och Vargöns kapell, vilket var något helt revolutionärt på den tiden! Såväl Lewi Pethrus, Sven Lidman och Salems pastorer har sedan predikat i Tunhems kyrka. Denna goda, kristliga enhetsanda råder alltså.

Torsten Nunstedt

kyrkoherde i Västra Tunhem 1956-1969

Tunhemsbroschen.

TUNHEMSDRÄKTEN

Textilkonstnär Bertha Ågren blev år 1950 ombedd att komponera en hembygdsdräkt till kvinnliga medlemmar i Västra Tunhems Hembygdsförening. Hon utarbetade ett förslag som vann medlemmarnas uppskattning.

Skjortan syddes av vitt linne med hålsöm och näversömsbroderier. Förklädet vävdes av vitt lingarn med rosengångsbårder. Den svenska sommarens blomsterprakt gav uppslag till dräktens övriga färger. Västen fick nyponblommornas rosa färg. Kjoltyget vävdes randigt med smörblomsgult och blåklintsblått, vitt och rosa ullgarn. Bindemössan syddes i ljusblått siden och broderades med silke i ljusa färger i tambursöm. Till dräkten hör också vita strumpor och svarta skor.

Detaljerna i den till dräkten hörande Tunhemsbroschen har sin bakgrund i forna tider i bygdens historia. Ringen sym-

boliserar kyrkans gamla dörrkläpp, kullorna kanonkolor från krigstider, funna i Tunhems jord. Kärven är symbol för bönderna i Tunhem.

År 1982 — 30 år efter de första dräkternas tillblivelse — syddes till dräkten en schal av batistlinne och broderades i tambursöm. Originalen är från 1800-talet vävd av nätteltråd och broderad i tambursöm.

Dräkten invigdes av prosten Adolf Kloo vid midsommarfesten vid Hembygdsgården i Västra Tunhem 1952. Han sade bland annat: "Må dräkten bli föreningen till glädje och framgång allt ifrån den stund den nu tages i bruk, att bäras vid fester och andra passande tillfällen".

Vi var 12 medlemmar som bar dräkten och som filmades av kantor Karl Jons-son.

Sigrid Frisling

Tunhemsdräkten bärs här av Lena Appelgren, Härstad, sittande i Jungfrulyckan. — Foto Erling Svensson.

